

plicibus perseveraverit, si alumnus Instituto votorum simplicium sit addictus.—Quod si interdum causa legitima occurrat, cur quispiam Sacros Ordines suscipiat triennio nondum expleto, peti poterit ab Apostolica Sede dispensatio, ut clericus vota solemnia nuncupare possit quamvis non expleverit triennium, quoad Instituta vero votorum simplicium perpetuorum.

III. Dispositiones contentae in Decreto S. C. Concilii iussu sa. me. Urbani VIII edito die 21 Septembris 1624 incipien. *Sacra Congregatio*, ac in decreto eiusdem S. C. iussu sa. me. Innocentii XII edito die 24 mens. Iulii anni 1694, incipien. *Instantibus*, ac in allis decretis generalibus, quibus methodus ordinatur a superioribus Ordinum Regularium servanda in expellendis propriis alumni, nedum in suo robore manent, sed servandae impununtur etiam superioribus Institutorum votorum simplicium, quoties agatur de aliquo alumno vota simplicia quidem sed perpetua professo, vel votis simplicibus temporaneis adstricto ac in Sacris insuper Ordinibus constituto dimittendo; ita ut horum neminem et ipsi dimittere valeant, ut nunc dictum est, nisi ob culpam gravem, externam, et publicam, et nisi culpabilis sit etiam incorrigibilis. Ut autem quis incorrigibilis re vera habeatur, superiores praemittere debent, distinctis tempo-

ribus, trinam admonitionem et correctionem; qua nihil proficiente superiores debent processum contra delinquentem instruere, processus resultantia accusato contestari, eidem tempus congruum concedere, quo suas defensiones sive per se, sive per alium eiusdem Instituti religiosum exhibere valeat; quod si accusatus ipse proprias defensiones non praesentaverit, superior, seu Tribunal, defensorum, ut supra, alumnū respectivi Instituti ex officio constituere debet. Post haec superior cum suo Consilio sententiam expulsionis aut dimissionis pronuntiare poterit, quae tamen nullum effectum habebit si condemnatus a sententia prolata rite ad S. C. EE. et RR. appellaverit, donec per eamdem S. C. definitivum iudicium prolatum non fuerit.—Quoties autem gravibus ex causis procedendi methodus supradicta servari nequeat, tunc recursus haberi debeat ad hanc S. C. ad effectum obtinendi dispensationem a solemnitatibus praescriptis, et facultatem procedendi sumario modo iuxta proxim vigentem apud hanc S. C.

IV. Alumni votorum solemnium, vel simplicium perpetuorum, vel temporalium, in Sacris Ordinibus constituti, qui expulsi vel dimissi fuerint, perpetuo suspensi maneant, donec a S. Sede alio modo eis consulatur; ac praeterea Episcopum benevolum receptorem invenerint, et de

ecclesiastico patrimonio sibi providerint.

V. Qui in Sacris Ordinibus constituti et votis simplicibus obstricti sive perpetuis, sive temporalibus, sponte dimissionem ab Apostolica Sede petierint et obtinuerint, vel perpetuis et temporaneis dispensati fuerint, ex claustrō non exeant, donec Episcopum benevolum receptorem invenerint, et de ecclesiastico patrimonio sibi providerint, secus suspensi maneant ab exercitio susceptorum Ordinum. Quod porrigitur quoque ad alumnos votorum simplicium temporalium qui quovis professionis vinculo iam forent soluti, ob elapsum tempus quo vota ab ipsis fuerunt nuncupata.

VI. Professi tum votorum solemnium, tum simplicium ab Ordinariis locorum ad Sacros Ordines non admittantur, nisi, praeter alia a Iure statuta, testimoniales litteras exhibeant, quo saltem per annum sacrae Theologiae operam dederint si agatur de subdiadonatu, ad minus per biennium, si de diaconatu, et quoad presbyteratum, saltem per triennium, praemiso tamen regulari aliorum studiorum curriculo.

Haec de expresso Sanctitatis Suae mandato praefata Sacra Congregatio constituit atque decernit, contrariis quibuscumque, etiam speciali et individua mentione dignis, minime obstantibus.

Datum Romae, ex Sacra Congregatione Episcoporum et Regularium, die 4 novembris 1892.

I. CARD. VERGA,
Praefectus.

+ Ios. M Arch. CAESARIEN.,
Secretarius.

9.
DECRETUM.

DE ELEEMOSYNARUM COLLECTIS.

Singulari quidem protectione et auxilio dignae semet exhibit mulieres quae in piis religiosis que Institutis Deo se devovent, in proximorum bonum longe latetque opera misericordiae exerceant nedum directe, sed stipem etiam iisdem operibus sustentantes quaeritantes, atque egregiam eapropter humilitatis, patientiae, charitatis aliarumque virtutum laudem praeseferentes. Cum tamen hoc colligendarum eleemosynarum ministerium, praemuliebri quaeritantium indeole, ac hodierna humanae societatis conditione, periculis haud vacet nisi opportunis cautelis communiatur Sacra Congregatio Episcoporum et Regularium nonnullis Episcopis pertinentibus, re diligenter et mature perpensa, haec quae sequuntur statuit ac decrevit.

I. In votorum simplicium Institutis opus quaeritandi eleemosynas alumnae non aggrediantur nisi in spiritu fidei, quod stipem

non sibi quaerant, sed ipsi Christo Iesu memores verborum eius: *Quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.* Praeterea Ordinarios locorum, etiamsi eorum terra-
ria pertranseant, obsequio reverentia et devotione prosequantur, tanquam parentes et patronos, quos adeant cum fiducia pro consilio auxilio ac praesidio in qualibet necessitate.

II. Iisdem votorum simplium sororibus nos liceat eleemosynas quaerere, sive intra Dioecesim in qua ipsae resident, sive extra sine licentia Ordinarii loci respectivae resideniae.

III. Stipem quae siturae extra Dioecesim respectivae resideniae, licentiam obtinere insuper debent ab Ordinario loci in quo eleemosynas quaeritare desiderant.

IV. Nihil tamen impedit, quominus superiorissae, nulla petita licentia, ad sublevandam domum vel piorum operum, quibus prae-
sunt inopiam, possint eleemosynas undeque oblatas accepto habere, vel etiam per litteras impetrare ab honestis ac benevolis personis quibuscumque, usquedum a legitimo superiore rationabili ex causa, non prohibeantur.

V. Ordinarius loci, in quo extat domus Sororum quaeritare volentium, licentiam eis non concedat, 1.º si de vera domus vel pii operis necessitate sibi non

constet; 2.º si quaeritatio com-
mode fieri possit per alios ab ipso-
met Ordinario designandos. Si autem necessitati occurri valeat per quaeritationem in loco in quo Sorores resident, vel intra propriam Dioecesim, Ordinarius eisdem licentiam non impertiat eleemosynas colligendi extra Dioecesim.

VI. Utraque licentia tradatur gratis et in scriptis, in qua qui-
libet Ordinarius leges et condi-
tiones imponere poterit, quas pro locorum, temporum et per-
sonarum adjunctis magis oppor-
tuinas in Domino iudicaverit. Li-
centia vero Ordinarii piae Soro-
rum domus contineat litteras vel commissorias ad parochos aliasve prudentes personas, pro Sororibus quaeritantibus intra Dioecesim pro Sororibus extra propiam Dioecesim quaeritan-
tibus. In litteris commissoriis mandetur parochis aliasve probis personis, ut consiliis et meliori qua possunt opera praesto-
sint Sororibus, earum agendi rationem invigilent, et si quid in eis minus rectum resciverint, statim ipsi Ordinario referant. In commendatitiis exorentur Ordinarii locorum, ut in sua quisque Dioecesi Sorores ad quaeritan-
dum admissas protegat ac adiuvet ac si sibi subditas eas haberet.

VII. Quisque loci Ordinarius Sorores ex aliena Dioecesi advenientes ad eleemosynas colligendas non admittat nisi prius

eamdem licentiam proprii Ordinarii sibi exhibuerint. Sororibus vero huiusmodi licentiam exhibentibus ipse suam, si lubeat, impertiat licentiam quaeritandi in propria Dioecesi. Ubi autem sorores, etiam si utraque licentia praeditae, in eleemosynarum quaestu male se gerant statim in propiam domum eas redire Ordinarius iubeat, opportunisque etiam mediis si opus fuerit compellat.

VIII. Superiorissae, praeser-
tim extra locum ubi domus ha-
bent, nunquam ad eleemosynas quaerendas mittant sorores nisi binas, aetate et animo matu-
ras, intra Dioecesim non ultra
mensem, extra Dioecesim non
ultra duos menses, et semper ea
pecuniae summa instructas qua,
inopinato quocumque casu co-
gente, possint statim domum re-
dire. Sorores quaeritantes sem-
per et ubique ea qua decet, mo-
destia eniteant, virorum familia-
ritatem et sermones inutiles ca-
veant; clamores, tabernas alia-
que loca incongrua evitent; nec
in domibus longiorem moram
faciant quam sit necessarium
pro expetendis eleemosynis. Sin-
gulae nunquam incedant, neque
ab invicem separantur, nisi ne-
cessitate impellente. Iter facien-
tes, si commode fieri poterit,
utantur via ferrea; sed quantum
possunt, de nocte, neque ab uno
loco discedant, neque ad alium
perveniant. De suo adventu fu-
turo praemoneant illum, cui da-

tae sunt Episcopi litterae; eique
cum pervenerint se sistant pre-
cesque adhibeant, ut intercedat
pro invenienda hospitalitate
apud aliquod pium seminarum
Institutum, vel saltem apud ali-
quam honestam mulierem, nun-
quam vero in domo ubi possint
in aliquod periculum offendere.
Matutinas ac vespertinas preces
non omittant: quotidie de mane
aliquam ex vicinioribus eccle-
siis petant ibique Sacro assistant;
singulis hebdomadis Poenitentia-
iae et Eucharistiae Sacramentis
reficiantur. Ante solis ortum et
post occasum eleemosynas per
loca non quaeritent. Elapso tem-
pore ad quaeritandum eis prae-
fixo, sine ulla mora ad propriam
superiorissam recto tramite re-
migent. Eleemosynas nun-
quam arroganter vel tanquam
debitas postulent, sed breviter
et humiliter sua et piorum ope-
rum exposita inopia, si quid
sponte offertur accipient, secus
patienter divinae Providentiae
confidant. Alias normas oppor-
tuinas, quae a propria superioris-
sa dari poterunt, adamussim ob-
servent.

Datum Romae ex Secretaria
memoratae S. Congregationis
Episcoporum et Regularium die
27 Martii 1896.

I. CARD. VERGA,
Praefectus.

A. Can. BOCCAFOGLI,
Sub-Secr.

10.
DECRETUM S. OFFICII
DE LEGE IEJUNII ET ABSTINENTIAE
ANTICIPANDA
VEL DISPENSANDA AB EPISCOPIS.

Feria IV die 5 Decembris 1894.

Cum recenter ad hanc Supremam Congregationem S. R. et U. Inquisitionis a compluribus Episcopis pervenerint petitiones, quarum omnium una mens erat, abstinentiae legem, de qua valde solliciti sunt, magnis in populorum concursibus aegre admodum ac difficulter variis de causis posse servari, et damno potius animarum quam saluti praebere occasionem; Eminentissimi ac Reverendissimi Domini S. R. E. Cardinales contra haereticam pravitatem in universa christiana republica Generales Inquisidores, in plenario comitio dictae Feriae IV die 5 decembris 1894; re integre proposita ac mature perpensa, decreverunt ut infra, scilicet:

Supplicandum Sanctissimo ut Episcopis aliquis locorum Ordinariis concedere dignetur facultatem anticipandi die sibi benedicta atque ob gravissimas causas etiam dispensandi super lege iejunii et abstinentiae, quando festum sub utroque praecepto servandum Patroni Principalis aut Titularis, vel solemne aliquod festum item magno populorum concursu celebrandum incidet in ferias sextas aut sab-

bata per annum, excepto tempore quadragesimae, diebus quatuor temporum et vigiliis per annum iejuniu consecratis; atque ut eadem anticipandi seu etiam gravissimis de causis dispensandi potestate uti possint pro diebus quibus nundinae extraordinariae, magno item populorum concursu, habeantur.

Habita autem per R. P. D. Assessorem S. O. relatione Sanctissimo Domino Nostro Leoni Papae XIII, idem Sanctissimus Dominus praesens decretum ratum habuit et confirmavit ac omnibus et singulis locorum Ordinariis facultatem, de qua agitur perpetuis futuris temporibus concessit ac attribuit, facta tamen in singulis casibus mentione Apostolicae dispensationis.

Ios. MANCINI,
S. R. et U. I. Notarius.

11.
DUBIA QUOD DECRETUM
DE LEGE IEJUNII ET ABSTINENTIAE
ANTICIPANDA
VEL DISPENSANDA AB EPISCOPIS.

Feria IV die 18 Martii 1896.

Post latum feria IV die 5 Decembris 1894 Supremae huius Congregationis S. O. decretum, quod incipit *Cum recenter*, quo facultas sit locorum Ordinariis anticipandi in alium diem, vel etiam, gravissimis de causis, dispensandi super ienunii et absti-

nentiae lege, occasione solemnitatum in vetitum aliquem diem incidentium, a pluribus locis circa eiusdem decreti genuinum sensum dubia proposita fuere quae sequuntur:

I. Utrum ad hoc ut Episcopus dispensare valeat, ad tramitem decreti, necesse sit ut festum celebretur magno populorum concursu?

II. Utrum Episcopus dispensare possit quando agitur tantum de festo duplicis praeecepti, an etiam quando agitur de alio festo, vel alia catholica solemnitate, ex. gr. de centenariis, peregrinationibus et similibus?

III. Quomodo sit intelligendus magnus populorum concursus, an popolorum extraneorum vel etiam eiusdem civitatis et loci?

IV. Utrum inter causas gravissimas, ob quas Episcopus non solum anticipare, sed etiam dispensare potest assignari valeat grave periculum quod abstinentia anticipanda non observetur?

V. Utrum diebus exceptis, iejuniu consecratis, vetitum sit Episcopis tantum dispensare super abstinentia vel etiam illam anticipare?

VI. Utrum ex rationabili causa possit Episcopus committere Parochis, ut ipsi assignent diem in quo anticipari debeat abstinentia?

Quibus dubiis ad examen sedulo vocatis in Congregatione Generali habita feria IV die 18 martii 1896 Emi. ac Rmi. Do-

mini Cardinales Inquisidores Generales, praehabito voto DD. Consultorum, respondendum mandarunt:

Ad I. Affirmative.

Ad II. Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam; modo adsit magnus populorum concursus.

Ad III. Attentis omnibus, intelligi potest etiam de concursu civitatis aut loci, facto verbo cum Sanctissimo.

Ad IV. Affirmative, dummodo periculum sit generale.

Ad V. Affirmative, scilicet, utrumque vetitum est Episcopis.

Ad VI. Affirmative.

Sequenti vero feria VI die 20 eiusdem mensis SSmus. Dominus Noster Leo divina Providentia Papa XIII, in solita audientia R. P. D. Assessori impertita, relatas sibi Emorum. Patrum resolutiones benigne approbare et confirmare dignatus est.

12.

DECLARATIO S. R. C. DE ALTARI
PRO REPONENDO
SS. SACRAMENTO FERIS V
ET VI MAIORIS HEBDOMADAE.
ROMANA.

Instantibus plerisque Rmis. Episcopis variarum regionum, qui sacros ritus et caeremonias iuxta ecclesiasticas praescriptiones ac laudabiles consuetudines in suis Dioecesibus observari satagunt, quaestio super Altari quod communiter dicitur *sepul-*

crum, alias agitata, S. R. Congregationi sub duplici sequenti dubio proposita fuit, nimirum.

I. Utrum in Altari, in quo Feria V et VI Maioris Hebdomadae, publicae adorationi exponitur et asservatur Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, reprezentetur sepultura Domini, aut institutio eiusdem Augustissimi Sacramenti?

II. Utrum liceat ad exornandum praedictum altare adhibere statuas aut picturas, nempe Beattissimae Virginis, S. Ioannis Evangelistae, S. Mariae Magdalena et militum custodum, aliasque huiusmodi?

Sacra porro Rituum Congregatio in ordinariis comitiis, sub-signata die ad Vaticanum habitis, ad relationem infrascripti Cardinalis Sacrae eidem Congregationi Praefecti, exquisitis trium Rmorum. Consultorum suffragiis, scripto exaratis, attenta quoque antiqua et praesenti Ecclesiae disciplina, omnibusque maturo examine perpensis, rescribendum censuit:

Ad I. *Utrumque.*

Ad II. *Negative.* Poterunt tandem Episcopi, ubi antiqua consuetudo vigeat, huiusmodi representationes tolerare: caueant autem ne novae consuetudines hac in re introducantur: Atque ita rescripsit, contrariis quibuscumque decretis abrogatis. Die 15 Decembris 1896.

Facta postmodum de his Sanctissimo Domino Nostro Leo-

ni XIII per ipsum infrascriptum Cardinalem relatione, Sanctitas Sua rescriptum Sacrae Congregationis ratum habuit et confirmavit iisdem die, mense et anno.

C. CARD. ALOISI-MAZZELLA,
S. R. C. Praef.

D. PANICI,
S. R. C. Secretarius.

13.
INSTRUCTIO S. OFFICII
AD PROBANDUM OBITUM ALICUIUS
CONIUGIS.

Matrimonii vinculo duos tantummodo « Christo ita docente, copulari, et coniungi posse, alterutro vero coniuge vita functo, secundas, imo et ulteriores nuptias licitas esse, dogmatica Ecclesiae Catholicae doctrina est. »

Verum ad secundas, et ulteriores nuptias quod attinet, cum de re agatur, quae difficultatibus, ac fraudibus haud raro est obnoxia, hinc Sancta Sedes sedulo curavit modo Constitutionibus generalibus, saepius autem responsis in casibus particularibus datis, ut libertas novas nuptias ineundi ita cuique salva esset, ut praedicta matrimonii unitas in discrimen non adduceretur.

Inde constituta Sacrorum Canonum, quibus, ut quis possit licete ad alia vota transire, exigitur quod de morte coniugis

certo constet, uti cap. *Dominus de secundis nuptiis*, vel quod de ipsa morte recipiatur certum nuncium uti Cap. *In praesentia. De sponsalibus, et matrimonii*. Inde etiam ea quae explanatus traduntur in Instructione « *Cum alias, 21 Augusti 1670* a Clemente X sancta, et in Bullario Romano inserta super examine testium pro matrimonii contrahendis in Curia Emi. Vicarii Urbis, et coeterorum Ordinariorum. Maxime vero quae propius ad rem facientia ibi habentur NN. 12, et 13.

Et haec quidem abunde sufficent si in eiusmodi causis peragendas, omnimoda, et absoluta certitudo de alterius coniugis obitu haberri semper posset; sed cum id non sinant casum proptermodum insinatae vices (quod sapienter animadversum est in laudata Instructione his verbis: *Si tamen huismodi testimonia haberi non possunt, Sacra Congregatio non intendit excludere alias probationes, quae de Iure communi possunt admitti, dummodo legitimae sint, et sufficientes*) sequitur, quod stantibus licet principiis generalibus praestitutis, haud raro causus eveniunt, in quibus Ecclesiasticorum Praesidum iudicia haerere solent in vera iustaque probatione dignoscenda, ac statuenda, imo pro summa illa facilitate, quae aetate nostra facta est remotissimas quasque regiones adeundi in omnes fere

orbis partes homines divagentur, eiusmodi casum multitudine adeo succrevit, ut frequentissimi hac de re ad Supremam hanc Congregationem habeantur recursus, non sine parvo partium incommodo, quibus inter informationes, atque instructiones, quas pro re nata, ut aiunt, peti, mittique necesse est, plurimum defluit temporis, quin possint ad optata vota convolare.

Quapropter Sacra eadem Congregatio huiusmodi necessitatibus occurrere percipiens, simulque perpendens in dissitis praesertim missionum locis, Ecclesiasticos praesides opportunis destitui subsidiis, quibus ex gravibus difficultatibus extricare se valeant, e re esse censuit ubiorem edere Instructionem, in qua, iis, quae iam tradita sunt, nullo pacto abrogatis regulae indigitentur, quas in eiusmodi casibus haec ipsa S. Congregatio sequi solet, ut illarum ope, vel absque necessitate recursus ad Sanctam Sedem, possint iudicia ferri, vel certe, si recurrendum sit, status quaestionis ita dilucide exponatur, ut impediri longiori mora sententia non debeat. Itaque:

1.—Cum de coniugis morte quaestio instituitur, notandum primo loco, quod argumentum a sola ipsius absentia quantacunque (licet a legibus civilibus fere ubique admittatur) a sacris Canonibus minime sufficiens ad iustum probationem habetur.

Unde sa. me. Pius VI ad Archiepiscopum Pragensem die 11 Iulii 1789 rescripsit, solam coniugis absentiam, atque omnimodum eiusdem silentium *satis argumentum non esse ad mortem comprobandum*, ne tum quidem cum edicto regio coniux absens evocatus (idemque porro dicendum est, si per publicas ephemerides id factum sit) nullum suimet indicium dederit. *Quod enim non comparuerit*, idem ait Pontifex, *non magis mors in causa esse potuit, quam eius contumacia*.

2.—Hinc ad praescriptum eorumdem sacrorum Canonum, documentum authenticum obitus diligent studio exquiri omnino debet; exaratum scilicet ex registis Paroeciae, vel Xenodochii, vel militiae, vel etiam, si haberi nequeat ab Auctoritate ecclesiastica, a Gubernio civili loci in quo, ut supponitur, persona obierit.

3.—Porro quandoque hoc documentum haberi nequit; quo casu testium depositionibus splendum erit. Testes vero duo saltem esse debent, iurati, fide digni, et qui de facto proprio deponant, defunctum cognoverint, ac sint inter se concordes quoad locum, et causam obitus, aliasque substantiales circumstantias. Qui insuper, si defuncti propinqui sint, aut socii itineris, industriae, vel etiam militiae, eo magis plurimi faciendum erit illorum testimonium.

4.—Interdum unus tantum testis examinandus reperitur, et licet ab omni iure testimonium unius ad plene probandum non admittatur, attamen ne coniux alias nuptias inire peroptans, vitam coelibem agere cogatur, etiam unius testimonium absolute non respuit Suprema Congregatio in dirimendis huiusmodi casibus dummodo ille testis recensis conditionibus sit praeditus, nulli exceptioni obnoxius, ac praeterea eius depositio aliis gravibusque adminiculis fulcitur; sique alia extrinseca adminicula colligi omnino nequeant, hoc tamen certum sit, nihil in eius testimonio reperiri, quod non sit congruum, atque omnino verisimile.

5.—Contingit etiam ut Testes omnimoda fide digni testificantur se tempore non suspecto mortem coniugis ex aliorum attestatione audivisse, isti autem vel quia absentes, vel quia obierint, vel aliam ob quamcumque rationabilem causam examinari nequeunt; tunc dicta ex alieno ore, quatenus omnibus aliis in casu concurrentibus circumstantiis, aut saltem urgentioribus respondeat, satis esse censetur prosequatae mortis prudenti iudicio.

6.—Verum, haud semel experientia compertum habetur, quod nec unus quidem reperiatur testis qualis supra adstruitur. Hoc in casu probatio obitus ex coniecturis, praesumtibus indiciis, et adjunctis quibuscum-

que, sedula certe et admodum cauta investigatione curanda erit, ita nimirum; ut pluribus hinc inde collectis eorumque natura perpensa, prout scilicet urgentiora, vel leviora sunt, seu propiore vel remotiore nexu cum veritate mortis coniunguntur, inde prudentis viri iudicium ad eamdem mortem affirmandam probabilitate maxima, seu morali certitudine permovetri possit. Quapropter quando nam in singulis casibus habeatur ex huiusmodi coniecturis simul coniunctis iusta probatio, id prudenti relinquendum est iudicis arbitrio; heic tamen non abs re erit plures indicare fontes ex quibus illae sive urgentiores, sive etiam leviores colligi, et haberi possint.

7.—Itaque in primis illae praesumptions investigandae erunt quae personam ipsius asserti defuncti respiciunt, quaeque profecto facile haberi poterunt a coniunctis, amicis, vicinis, et quoquo modo notis utriusque coniugis. In quorum examine requiratur *ex. gr.*

An ille, de cuius obitu est sermo, bonis moribus imbutus esset; pie, religioseque viveret, uxoremque diligenter; nullam sese occultandi causam haberet; utrum bona stabilia possideret; vel alia a suis propinquis, aut aliunde sperare posset.

An discesserit annuentibus uxore, et coniunctis; quae tunc eius aetas, et valetudo esset.

An aliquando, et quo loco scripserit, et num suam voluntatem quamprimum redeundi aperuerit, aliaque huius generis indicia colligantur.

Alia ex rerum adjunctis pro varia absentiae causa colligi indicia sic poterunt.

Si ob militiam abierit, a duce militum requiratur quid de eo sciatur; utrum alicui pugnae interfuerit; utrum ab hostibus fuerit captus; num castra deseruerit, aut destinationes periculosa haebuerit etc.

Si negotiationis causa iter suscepere inquiratur, utrum tempore itineris gravia pericula fuerint ipsi superanda: num solus profectus fuerit, vel pluribus comitatus: utrum in regionem ad quam se contulit supervenerint seditiones, bella, fames, et pestilentiae etc. etc.

Si maritimum iter fuerit aggressus sedula investigatio fiat a quo portu discesserit; quinam fuerint itineris socii; quo se contulerit; quod nomen navis quam concendit; quis eiusdem navis gubernator; an naufragium fecerit; an societas quae navis cautionem forsan dedit, pretium eius solverit; aliaeque circumstantiae, si quae sint, diligenter perpendantur.

8.—Fama quoque aliis adiuta adminiculis argumentum de obitu constituit, hisce tamen conditionibus, nimirum; quod a duabus saltem testibus fide dignis, et iuratis comprobetur; qui de-

ponant de rationabili causa ipsius famae; an eam acceperint a maiori, et saniori parte populi, et an ipsi de eadem fama recte sentiant; nec sit dubium illam fuisse concitatam ab illis, in quorum commodum inquiritur.

9.—Tandem, si opus fuerit, praetereunda non erit investigatio per publicas ephemeras, datis Directori omnibus necessariis personae indicis, nisi ob speciales circumstantias saniori, ac prudentiori consilio aliter censeatur.

10.—Haec omnia pro opportunitate casuum Sacra haec Congregatio diligenter expendere solet; cumque de re gravissima agatur, cunctis aequa lance libratis, atque insuper auditis plurim theologorum, et iuris prudentum suffragiis, denique suum iudicium pronunciat, an de tali obitu satis constet, et nihil obstat quominus petenti transitus ad alias nuptias concedi possit.

11.—Ex his omnibus ecclesiastici Praesides certam desumere possunt normam quam in huiusmodi iudiciis sequantur. Quod si non obstantibus regulis hucusque notatis res adhuc incerta, et implexa illis videatur, ad Sanctam Sedem recurrere debebunt, actis omnibus cum ipso recursu transmissis, aut saltem diligenter expositis.

—

14. DECRETUM

Emanatum in Congregatione Generali S. Romanae et Universalis Inquisitionis habita feria V, die 21 Augusti 1670 in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram Sanctissimo Domino nostro Clemente Divina Providentia Papa X ac Eminentissimis et Reverendissimis DD. S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana contra haereticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus a S. Sede Apostolica specialiter deputatis.

Cum alias per Sacram Congregationem S. Officii, iteratis Instructionibus ab eadem emanatis de anno 1658, et 1665, locorumque Ordinariis transmissionis, provisum fuerit, ut praescriptis interrogatorii faciendis testibus, qui ad probandum statum liberum contrahentium matrimonium inducuntur, omnis prorsus secluderetur aditus iis, qui adhuc vivente altero coniuge, aut alias impediti ad secunda illicita vota transire satagebant: videns nihilominus Sanctissimus D. N. quamplures locorum Ordinarios, vel eorum Vicarios, et Deputatos ad excipendas testimonia depositiones, nec non Parochos, et notarios in casibus expressis aut omittere, aut non observare earumdem instructio- num tenorem; et licet aliquando

plene observent, non tamen interrogare testes super aliis impedimentis dirimentibus:

Ideo volens Sanctitas Sua predictis malis occurrere, re mature considerata cum Eminentissimis et Reverendissimis Dominis Cardinalibus Generalibus Inquisitoribus, praesenti Decreto perpetuis futuris temporibus duraturo, iterum iniungit omnibus Vicariis, seu Deputatis pro examinandis testibus ad probandum statum liberum contrahentium matrimonium, nec non Parochis, notariis, et quibuscumque aliis respective, sub poenis etiam gravibus corporalibus arbitrio Sac. Congreg. ut instructionem infra scriptam ad unguem observent.

Ut autem praesens Decretum, et Instructio ad omnium notitiam facilius deveniant, decrevit, illa ad valvas Basilicae Principis Apostolorum, et Cancellariae Apostolicae, ac in acie Campi Flora de Urbe, ac Palatio S. Officii eiusdem Urbis per aliquem ex cursoribus Sanctitatis Suae publicari, ac eorum exempla ibidem affixa relinquuntur; illaque sic publicata omnes, et singulos, quos concernunt, post duos menses a die publicationis in Urbe facienda numerandos, perinde afficere, ac arctare ac si illorum unicuique personaliter notificata, et intimata fuissent.

—

INSTRUCTIO

Pro examine illorum testium, qui inducuntur pro contradictionis matrimonio, tam in Curia Eminentissimi et Reverendissimi D. Cardinalis Urbis Vicarii, quam in aliis Curiis caeterorum Ordiniorum.

Im primis testis moneatur de gravitate iuramenti in hoc praesertim negotio pertinente, in quo Divina simul, et Humana Maiestas laeditur ob rei, de qua tractatur, importantiam, et gravitatem; et quod imminet poena triremium, et fustigationis deponenti falsum.

Secundo, interrogetur de nomine, cognomine, patria, aetate, exercitio, et habitacione.

Tertio, an sit civis, vel extrerus, a quanto tempore est in loco, in quo testis ipse deponit.

Quarto, an ad examen accesserit sponte, vel requisitus: Si dixerit accessisse sponte a nemine requisitum, dimittatur, quia praesumitur mendax. Si vero dixerit accessisse requisitum, interrogetur a quo, vel a quibus, ubi, quando, quomodo, coram quibus, et quoties fuerit requisitus, et an sciat adesse aliquod impedimentum inter contrahentes.

Quinto, interrogetur, an sibi pro hoc testimonio ferendo fuerit aliquid datum, promissum,